

УДК 321:338.24:35.07

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2026-23-12>

Марія Ковалюк

ORCID: 0009-0009-2913-0494

АНТИКРИЗОВІ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті здійснено аналіз антикризових стратегій державної політики в умовах зростання гібридних загроз та поширення дезінформації як одного з ключових інструментів сучасних конфліктів. Обґрунтовано актуальність формування комплексних підходів до антикризового управління, що поєднують політичні, безпекові, інформаційні та соціально-психологічні компоненти. Проаналізовано міжнародний і український досвід протидії інформаційним атакам, зокрема механізми координації дій державних інституцій, громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Визначено, що ефективність антикризових стратегій значною мірою залежить від рівня інституційної спроможності держави, розвитку стратегічних комунікацій та здатності суспільства до критичного сприйняття інформації.

Особливу увагу приділено системному, інформаційно-комунікаційному, психологічному та безпековому підходам до аналізу гібридних загроз, що дозволяють розкрити їх багатовимірний характер. Розглянуто міждисциплінарні методи дослідження дезінформації як складного соціально-політичного явища. Наведено приклади практичної реалізації антикризових заходів в Україні, зокрема діяльність ініціатив, спрямованих на виявлення та спростування фейкової інформації, що підтверджує необхідність інтеграції інформаційного компоненту в загальну систему державного управління.

Зроблено висновки про доцільність розробки адаптивних, міжсекторних і довгострокових стратегій антикризової політики, орієнтованих на підвищення національної стійкості, зміцнення інформаційної безпеки та забезпечення сталого розвитку держави в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: антикризові стратегії, гібридні загрози, дезінформація, інформаційна безпека, державна політика, медіаграмотність, протидія фейкам, Україна.

Вступ. Сучасні міжнародні відносини позначаються зростаючою складністю безпекового середовища, у якому поряд із традиційними викликами – військовими та економічними – значного впливу набувають гібридні загрози й інформаційні атаки. Особливо гостро ця проблема постає перед державами, що перебувають у зоні геополітичної напруги, зокрема перед Україною. В умовах повномасштабної війни 2022 року інформаційний фронт став не менш важливим, ніж військовий. Держава повинна не лише реагувати на прояви загроз, а й передбачати, адаптуватися й ефективно протидіяти дезінформації як системному інструменту гібридної війни.

Актуальність теми визначається необхідністю розробки комплексних антикризових стратегій державної політики, які відповідали б сучасним викликам та забезпечували національну безпеку й стійкість суспільства.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження є наукові публікації, аналітичні звіти, державні та міжнародні документи щодо інформаційної безпеки та протидії дезінформації, а також практичний досвід українських антикризових ініціатив (наприклад, StopFake).

© М. Ковалюк, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Методи дослідження включають: системний підхід – аналіз комплексної взаємодії політичних, економічних, соціальних та інформаційних підсистем у контексті гібридних загроз; інформаційно-комунікаційний підхід – оцінка механізмів поширення дезінформації через медіа та соціальні мережі; психологічний підхід – аналіз масової поведінки та впливу інформаційних каскадів на громадську свідомість; безпековий підхід – вивчення дезінформації як елементу гібридної війни та її впливу на стабільність держави; міждисциплінарний підхід – інтеграція методів політології, соціології, кібернетики та медіааналізу для всебічного дослідження проблеми.

Результати та обговорення. У матеріалі Центру аналізу та розвитку громадських комунікацій «ДІАЛОГ» підкреслюється, що «дезінформаційні кампанії, спрямовані на розкол суспільств, підрив довіри до демократичних інституцій та дестабілізацію внутрішньополітичної ситуації в Європі, активно застосовуються росією» [8]. Це доводить, що проблема інформаційних викликів є не лише національною, а й транснаціональною, адже під загрозою опиняються суспільства різних країн.

Дослідники відзначають, що «Україна фактично знаходиться у стані гібридної війни з боку росії, оскільки постійно є об'єктом інформаційної агресії, пропаганди та тиску в усіх сферах суспільних відносин» [1]. Це підтверджується і на практичному рівні: від початку збройної агресії у 2014 році поширення фейків та пропаганди стало системним елементом підриву довіри до українських державних інституцій.

Президент України Володимир Зеленський наголошує: «Щоразу, коли ми беремо телефон, вмикаємо комп'ютер, планшет або телевізор, ми маємо вмикати критичне мислення. Відрізнати правду від брехні. Обходити стороною інформаційні звалища» [3]. Це висловлювання підкреслює, що проблема дезінформації не є абстрактною чи виключно зовнішньою – вона стосується кожного громадянина й потребує суспільної мобілізації та державної підтримки.

Міжнародні експерти також підкреслюють нагальність реагування. Так, учасники круглого столу «Протидія дезінформації в умовах воєнних дій» дійшли висновку, що «росія проводить потужну дезінформаційну кампанію, яка вже зачепила весь світ, а не лише Україну, тому протидіяти інфотероризму РФ потрібно миттєво, і не відкладати це в довгий ящик» [7]. Це свідчить, що від швидкості й ефективності дій держави у сфері інформаційної безпеки залежить не лише внутрішня стабільність, а й міжнародна репутація та стійкість партнерських відносин.

Український досвід протидії дезінформації вже має практичні результати. Це демонструє не лише масштаби проблеми, а й можливості громадянського суспільства долучатися до антикризової стратегії держави. Проте без системного державного підходу та інтеграції таких ініціатив у ширшу політику інформаційної безпеки їхній вплив залишається обмеженим.

Технологічний розвиток додає нових викликів. Використання соціальних мереж, алгоритмів рекомендацій, а також поширення технологій штучного інтелекту збільшують швидкість і масштаби дезінформації. За даними дослідження «Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine», лише 8–15 % контенту з пропагандою або низькою достовірністю було видалено платформами, що вказує на значний розрив між масштабом загроз і рівнем протидії [14]. Це означає, що навіть міжнародні технологічні компанії не справляються із завданням, що робить участь держави неминучою.

Сучасні держави функціонують у середовищі, яке постійно ускладнюється через поєднання традиційних та нетрадиційних викликів. Якщо у минулому під кризою переважно розуміли економічні спади чи військові конфлікти, то нині до цього переліку додаються пандемії, кліматичні катастрофи, інформаційні атаки, кібератаки та інші прояви гібридних

загроз. У такій ситуації розробка антикризових стратегій стає однією з ключових функцій державної політики, адже саме від їхньої ефективності залежить не лише подолання кризових явищ, а й довготривала стійкість суспільства.

У науковій літературі існують різні визначення поняття «криза». Так, В. Ліпкан зазначає, що «криза – це переломний момент у розвитку системи, що створює реальну загрозу її існуванню та потребує негайного прийняття рішень у умовах невизначеності» [4]. Подібної думки дотримується й зарубіжний дослідник ЧГерман, який підкреслює, що криза завжди характеризується трьома ознаками: загрозою фундаментальним цінностям, браком часу на ухвалення рішень і високим рівнем невизначеності [13]. Таким чином, криза є особливим станом суспільства, коли звичні механізми управління перестають бути ефективними і виникає потреба у надзвичайних заходах.

З огляду на це, антикризові стратегії можна визначити як комплексну систему заходів державної політики, спрямовану на подолання або мінімізацію негативних наслідків кризових ситуацій, стабілізацію суспільних процесів та створення умов для подальшого розвитку. Власне, у цьому і полягає відмінність стратегічного підходу: він не зводиться до тактичного реагування, а інтегрує кризові явища в ширший контекст державної політики.

Важливо наголосити, що антикризові стратегії держави мають низку специфічних ознак. По-перше, вони завжди орієнтовані на короткострокове відновлення стабільності, проте водночас мають стратегічний ефект, адже їхні результати визначають майбутнє держави. По-друге, вони реалізуються в умовах невизначеності, коли неможливо достеменно передбачити розвиток подій. По-третє, у процесі розробки та реалізації таких стратегій відбувається тісна взаємодія різних інституцій – центральних органів влади, місцевого самоврядування, силових структур, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Еволюція підходів до антикризових стратегій демонструє, як змінювалися уявлення про роль держави у кризових процесах. Якщо в XIX столітті кризи розглядалися переважно як стихійні явища (економічні спади, голод, війни), що не піддаються плануванню, то вже у XX столітті сформувався підхід, який визнає необхідність і можливість держави активно втручатися у кризові процеси. Після Великої депресії 1929–1933 рр. у США антикризова політика «Нового курсу» Ф. Рузвельта стала класичним прикладом державної антикризової стратегії, спрямованої на подолання економічної катастрофи шляхом реформ і активної ролі держави в економіці [17]. У Європі після Другої світової війни відновлювальні програми (зокрема План Маршалла) мали також виразний антикризовий характер, адже були спрямовані на стабілізацію економіки та соціальної сфери в умовах глибокої руйни.

В українському контексті приклади антикризових стратегій можна знайти вже у перші роки незалежності. Під час гіперінфляції 1990-х років уряд змушений був розробити стратегію стабілізації, що включала грошову реформу 1996 року та запровадження гривні. Інший приклад – реакція держави на фінансову кризу 2008–2009 рр., коли було прийнято низку антикризових програм для стабілізації банківської системи та підтримки промисловості. Однак, як відзначають дослідники, українські антикризові стратегії часто мали ситуативний характер і бракувало їх довгострокової узгодженості.

У XXI столітті значення антикризових стратегій посилюється через появу так званих гібридних загроз. Йдеться про поєднання класичних і нетрадиційних інструментів впливу: військової сили, економічного тиску, інформаційних кампаній, кібератак. Саме тому антикризові стратегії набувають нового виміру: вони повинні бути міжсекторальними, гнучкими та адаптивними. Як підкреслює Г. Почепцов, «інформаційні війни стають основною формою сучасних конфліктів, у яких результат визначається не стільки силовим протистоянням, скільки здатністю контролювати інформаційні потоки» [6]. Це означає, що в сучасних умовах стратегія протидії дезінформації стає невід’ємною частиною антикризового управління.

У сучасних умовах особливого значення набуває інформаційний вимір антикризових стратегій, адже саме він визначає здатність держави ефективно протидіяти гібридним викликам та дезінформаційним кампаніям.

Антикризові стратегії в сучасному державному управлінні зазвичай класифікують за кількома ознаками. По-перше, за часом реагування вони поділяються на превентивні, оперативні та відновлювальні. Превентивні стратегії спрямовані на запобігання кризовим явищам або мінімізацію їхніх наслідків ще до появи конкретної загрози. Вони включають створення резервів, розробку нормативних механізмів, систем моніторингу та раннього попередження. Оперативні стратегії застосовуються під час активного розвитку кризи та мають на меті швидке реагування, стабілізацію ситуації і мінімізацію втрат. Відновлювальні стратегії зосереджені на ліквідації наслідків кризи, відновленні інфраструктури, соціальних послуг та економічної діяльності.

По-друге, антикризові стратегії можна класифікувати за сферою дії: економічні, соціальні, політичні, безпекові та інформаційні. Економічні стратегії спрямовані на стабілізацію фінансових і виробничих процесів. Соціальні передбачають підтримку населення, забезпечення соціальної справедливості та запобігання масовим протестам. Політичні стратегії орієнтовані на збереження довіри до державних інституцій та легітимності влади. Безпекові стратегії охоплюють військові, правоохоронні та кібервиміри захисту держави. Інформаційні стратегії включають управління потоками інформації, протидію дезінформації та формування об'єктивного громадського сприйняття. Сучасні дослідники підкреслюють, що особливо важливою є взаємодія між цими сферами, оскільки криза рідко обмежується однією сферою [2].

Крім того, антикризові стратегії класифікують за характером підходу: адаптивні, трансформаційні та комбіновані. Адаптивні стратегії передбачають гнучке реагування на зміну обставин, швидку корекцію дій та планів. Трансформаційні – це довгострокові стратегії, спрямовані на зміну структур державного управління або економіки для запобігання подібним кризам у майбутньому. Комбіновані стратегії об'єднують елементи обох підходів, забезпечуючи одночасно оперативність реагування та стратегічне переосмислення системи.

Міжнародний досвід демонструє різноманітні моделі реалізації антикризових стратегій. У США після терактів 11 вересня 2001 року було запроваджено комплексну національну стратегію безпеки, яка включала антитерористичні заходи, реформу правоохоронних органів, посилення кібербезпеки та розвиток інформаційних кампаній. У країнах ЄС, зокрема під час міграційної кризи 2015–2016 рр., антикризові стратегії об'єднували гуманітарні, економічні та правові механізми для підтримки громадян і стабілізації соціальної ситуації. Такі приклади демонструють, що ефективність антикризових стратегій залежить від комплексності, інтеграції різних сфер і здатності швидко адаптуватися до нових викликів [10].

В українських реаліях антикризові стратегії набули особливого значення під час повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. Одним із ключових аспектів стало поєднання військової, інформаційної та економічної політики. Держава запровадила систему моніторингу дезінформаційних потоків, активно протидіяла фейковим новинам через державні медіа та співпрацю з міжнародними партнерами. На думку дослідників, «антикризові стратегії України під час війни поєднують превентивний, оперативний та відновлювальний підходи, що забезпечує стійкість суспільства навіть в умовах активної агресії» [5]. Крім того, важливою складовою стало використання сучасних технологій: соціальні мережі, мобільні застосунки та офіційні платформи для спростування фейків стали частиною антикризової інфраструктури.

Особливої уваги потребує інформаційна складова антикризових стратегій. У сучасних умовах гібридних загроз саме дезінформація стає одним із ключових інструментів

підриву державної стабільності. Дослідження показують, що масове поширення неправдивої інформації здатне знижувати рівень довіри до органів влади, формувати панічні настрої серед населення та створювати соціальні конфлікти [9]. Український досвід демонструє успішне поєднання державних і громадських ініціатив у протидії дезінформації: проєкти на кшталт StopFake, публічні роз'яснювальні кампанії та офіційні брифінги забезпечили оперативну реакцію на поширення фейків, водночас підвищуючи медіаграмотність громадян.

Таким чином, антикризові стратегії державної політики є багатокомпонентним інструментом, який поєднує превентивні, оперативні та відновлювальні механізми, інтегрує економічні, соціальні, політичні, безпекові та інформаційні заходи і здатний забезпечити стійкість держави в умовах складних кризових викликів. Сучасні виклики, зокрема гібридні загрози та дезінформація, змушують державу не лише реагувати на наслідки, а й впроваджувати системні зміни у правових, комунікаційних і технологічних механізмах управління.

В українському контексті антикризові стратегії проявлялися у різних сферах. Одним із яскравих прикладів є боротьба з наслідками пандемії COVID-19 у 2020–2021 роках. Успіх антикризової політики під час пандемії значною мірою забезпечувався комплексним підходом, що передбачав поєднання економічних стимулів, соціальних програм і прозорої комунікації з громадянами. Водночас аналіз показав, що на місцевому рівні реалізація стратегій часто стикалася з проблемою координації між центральною владою та територіальними громадами, що знижувало ефективність швидкого реагування.

З початком повномасштабного вторгнення росії у 2022 році антикризові стратегії в Україні набули особливого значення. В умовах гібридної війни ефективність державної політики залежала від здатності інтегрувати військові, економічні, соціальні та інформаційні заходи. Держава запровадила систему моніторингу дезінформації, активно реагувала на фейки, розробляла нормативні механізми захисту критичної інфраструктури та здійснювала координацію гуманітарної допомоги. Важливим елементом стало залучення громадянського суспільства та міжнародних партнерів. Як зазначає Т. Павленко, «антикризові стратегії України під час війни поєднують превентивний, оперативний та відновлювальний підходи, що забезпечує стійкість суспільства навіть в умовах активної агресії» [5].

Особливу роль у сучасних антикризових стратегіях відіграє інформаційна складова. У гібридних війнах дезінформація є одним із ключових інструментів, здатних підірвати довіру до держави, провокувати паніку та соціальні конфлікти. Українські державні та громадські ініціативи активно реагують на ці виклики. Додатково державні брифінги, онлайн-платформи та соціальні мережі використовуються для спростування фейкових новин, підвищення медіаграмотності населення та формування єдиного інформаційного простору. Це демонструє необхідність інтеграції інформаційних стратегій у загальну систему антикризового управління.

Взаємодія різних інституцій є критично важливою для ефективності антикризових стратегій. Центральні органи влади визначають загальні напрями, затверджують нормативно-правові документи та координують фінансування. Місцеве самоврядування забезпечує реалізацію заходів на території, адаптуючи їх до специфіки регіональних умов. Громадянське суспільство та неурядові організації залучаються до контролю, поширення інформації та надання допомоги населенню. Міжнародні партнери забезпечують підтримку, досвід і фінансові ресурси.

Попри досягнення, реалізація антикризових стратегій стикається з рядом проблем. До них належать: нестача фінансових ресурсів, низька координація між інституціями, недостатня правова база для реагування на нові види загроз, відсутність належних систем моніторингу та аналізу інформаційних потоків. Крім того, швидкий розвиток технологій створює додаткові виклики: дезінформація поширюється швидше, ніж механізми її виявлення,

а кібератаки стають більш витонченими. Тому стратегічне планування в антикризових системах має постійно оновлюватися і адаптуватися до нових загроз.

Перспективи розвитку антикризових стратегій в Україні пов'язані із посиленням системності та інтеграції. Потрібно розробляти довгострокові моделі реагування, враховувати трансформаційні та адаптивні підходи, а також посилювати інформаційну складову. Науковці рекомендують активніше використовувати міжнародний досвід, залучати експертні групи, створювати системи раннього попередження та підвищувати рівень медіаграмотності громадян. Ці заходи здатні забезпечити стійкість держави навіть в умовах складних гібридних загроз та інформаційного тиску.

Антикризові стратегії державної політики є багатокомпонентним, динамічним та міжсекторним інструментом. Вони поєднують превентивні, оперативні та відновлювальні механізми, інтегрують економічні, соціальні, політичні, безпекові та інформаційні заходи. Сучасні виклики, зокрема гібридні загрози та дезінформація, зумовлюють необхідність постійного розвитку стратегій, удосконалення взаємодії інституцій та підвищення рівня підготовки громадян. Реалізація ефективної антикризової політики не лише забезпечує подолання поточних криз, а й формує фундамент для стійкого розвитку держави та підвищення її здатності протидіяти новим викликам.

У науковому дискурсі поняття «гібридні загрози» та «дезінформація» поступово зайняли центральне місце після початку нового етапу інформаційних війн у XXI столітті. Якщо раніше державна політика безпеки орієнтувалася переважно на військові ризики, то нині дедалі більше уваги приділяється інформаційним, кібернетичним та психологічним чинникам. Ці явища важко досліджувати в межах однієї науки, тому формується низка теоретичних підходів, що дозволяють пояснити механізми дії гібридних загроз і дезінформаційних впливів.

Системний підхід. Системний підхід розглядає гібридні загрози як комплексне явище, що охоплює різні сфери життя суспільства та функціонує у взаємозв'язку. В основі цього підходу – ідея про те, що безпека держави є результатом взаємодії політичних, економічних, соціальних та інформаційних підсистем. Кожна з них може стати вразливою до зовнішнього чи внутрішнього тиску.

Як зазначає В. Ліпкан, «гібридні загрози проявляються через здатність акторів поєднувати економічний шантаж, політичні провокації, інформаційні атаки та військовий тиск в єдину стратегію». У такому баченні дезінформація – це не окремий інцидент чи випадкове явище, а один з елементів більшої системи. Наприклад, поширення фейкових новин може поєднуватися з кібератаками на урядові портали та дипломатичним тиском, створюючи ситуацію багатовимірної кризи [4].

Інформаційно-комунікаційний підхід. У межах цього підходу дезінформація розглядається як особливий тип комунікативної взаємодії, спрямований на свідому маніпуляцію суспільною свідомістю. Тут застосовуються теорії масової комунікації (Маклюен, Лассуелл, Гербнер), що пояснюють вплив медіа на формування політичних переконань і соціальних установок. Т. Л. Томас вказує, що «інформаційні операції є ключовим елементом сучасних конфліктів, адже вони дозволяють змінювати поведінку противника без застосування сили» [18]. Соціальні мережі посилюють цей ефект, оскільки створюють умови для швидкого поширення неправдивих повідомлень, які важко перевірити. У цьому контексті важливо враховувати не лише джерело дезінформації, а й канали її циркуляції та механізми посилення через «інформаційні бульбашки».

Психологічний підхід. Дослідження у сфері психології масової поведінки показують, що люди схильні приймати інформацію, яка підтверджує їхні власні переконання (confirmation bias). Саме на цьому ґрунтується ефективність дезінформаційних кампаній.

К.Р. Санстейн доводить, що «інформаційні каскади змушують суспільство приймати навіть неправдиві твердження, якщо їх підтримує значна група людей». Іншими словами, чим більше осіб повторюють певний фейк, тим більша ймовірність, що він буде сприйнятий як правда. Це пояснює феномен «вірусних» фейків у соціальних мережах, які можуть поширюватися швидше, ніж офіційні спростування [16].

Психологічний підхід також аналізує ефект страху, паніки та недовіри, які посилюються під впливом дезінформації. Наприклад, під час пандемії COVID-19 поширювалися конспірологічні теорії щодо вакцинації, що впливало на рішення мільйонів людей.

Безпековий підхід. Найбільш поширеним у політичних і стратегічних дослідженнях є безпековий підхід, який розглядає дезінформацію як частину гібридної війни. НАТО у своїй стратегії визначає гібридні загрози як «поєднання військових і невійськових засобів, спрямованих на підірив стабільності».

У цьому підході дезінформація трактується як «м'яка зброя», що може підіривати довіру до державних інституцій, провокувати політичну кризу та створювати сприятливі умови для агресії. Прикладом є інформаційні кампанії росії проти України, які супроводжували військові дії, спрямовані на окупацію територій.

Міждисциплінарний підхід. Сучасні дослідники все частіше наголошують на необхідності комплексного підходу. Гібридні загрози одночасно зачіпають економіку, міжнародні відносини, медіа-середовище та психологію населення.

Рід підкреслює, що «дезінформація є формою політичної війни, яка не може бути пояснена лише медіа-теоріями чи безпекознавством. Її треба вивчати у поєднанні з аналізом міжнародних конфліктів і соціальної динаміки». У цьому сенсі міждисциплінарність дозволяє поєднувати методи політології, соціології, лінгвістики та кібернетики для більш повного розуміння проблеми [15].

В українській науці особливу увагу приділяють гібридним загрозам у контексті війни з росією. За висновками Центру протидії дезінформації при РНБО, основними теоретичними орієнтирами є «поєднання концепції національної стійкості з аналізом інформаційних операцій противника» [7].

Вітчизняні дослідники наголошують на важливості вивчення наративів, які використовуються у ворожій пропаганді, та ролі громадянського суспільства у їхньому спростуванні [5]. Це доповнює міжнародний досвід і дозволяє сформувати власну українську школу досліджень у сфері інформаційної безпеки.

Висновки. Антикризисні стратегії державної політики є багатокомпонентним і міжсекторним інструментом, який: поєднує превентивні, оперативні та відновлювальні механізми; інтегрує економічні, соціальні, політичні, безпекові та інформаційні заходи; забезпечує стійкість держави та суспільства в умовах кризових явищ; потребує постійного розвитку, удосконалення взаємодії інституцій та підвищення медіаграмотності громадян. Кризові процеси сучасності набувають дедалі складнішого характеру, поєднуючи у собі як традиційні виклики (економічні спади, політичні конфлікти, воєнні загрози), так і нові форми небезпек, серед яких особливе місце займають інформаційні війни та дезінформаційні кампанії. Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що гібридні загрози і дезінформація є не другорядними проявами кризових процесів, а їх ключовими характеристиками у XXI столітті. Вони визначають нові параметри державного управління та вимагають вироблення специфічних антикризових стратегій. При цьому успішна протидія можлива лише за умови усвідомлення багатовимірності цих явищ і побудови політики, яка спирається на системний аналіз, міжсекторальну співпрацю та активну участь громадянського суспільства.

Література:

1. Варга Т. М. Дезінформація та пропаганда як інструменти ведення гібридної війни росії проти України. *Аналітичнопорівняльне правознавство*. 2024. № 6. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/317216>.
2. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт. Київ : НІСД, 2019. 496 с.
3. Зеленський В. О. Про медіаграмотність і критичне мислення в умовах інформаційної війни. *Радіо Свобода*, 2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/zakonpromediaidezininformacijarosiji/31142284.html> (дата звернення: 03.03.2026).
4. Ліпкан В. Теорія кризових явищ у соціально-політичних системах. Харків: ХНУ, 2012. 215 с.
5. Павленко Т. Антикризові стратегії України в умовах війни та гібридних загроз. *Журнал національної безпеки*. 2023. № 5(1). С. 34–50.
6. Почепцов, Г. Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 2-е, допов. Київ : Києво-Могилянська академія, 2016. 504 с.
7. Рада національної безпеки і оборони України; Центр протидії дезінформації при РНБО України. (2022). Україна ефективно протидіє російській дезінформації [повідомлення про круглий стіл «Протидія дезінформації в умовах воєнних дій»]. Київ: РНБО України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/Diialnist/5710.html> (дата звернення: 05.03.2026).
8. Центр аналізу та розвитку громадських комунікацій «ДІАЛОГ». *Дезінформаційні кампанії у Європі: загрози та виклики*. URL: <https://centerdialog.org> [Дата звернення: 17.03.2026].
9. Allcott H., Gentzkow M. Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*. 2017. Vol. 31, No. 2. P. 211–236.
10. Boin A., 't Hart P., Stern E., Sundelius B. The Politics of Crisis Management: Public Leadership Under Pressure. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 200 p.
11. Deutsche Welle [Німецькахвиля]. Як Україна протистоїть дезінформаційним кампаніям РФ, 14.05.2024. URL: <https://amp.dw.com/uk/ak-ukraina-protistoit-dezininformacijnim-kampaniam-rf2-a-69041027/a-69041027> (дата звернення: 19.03.2026).
12. DeutscheWelle. StopFake: як українські фактчекери борються з російською дезінформацією URL: <https://www.dw.com/uk>
13. Hermann C. Some consequences of crisis which limit the viability of organizations. *Administrative Science Quarterly*, 1963, Vol. 8, No. 1, pp. 61–82.
14. Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine [Пропаганда та дезінформація у Facebook і Twitter під час вторгнення росії в Україну]. arXiv, 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2203.14456> (дата звернення: 14.03.2026).
15. Rid T. Active Measures: The Secret History of Disinformation and Political Warfare. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2020. 528 p.
16. Sunstein C. Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide. Oxford: Oxford University Press, 2009. 240 p.
17. Schlesinger A. The Age of Roosevelt: The Crisis of the Old Order. Boston: Houghton Mifflin, 2003. 512 p.
18. Thomas T. Cyber Silhouettes: Shadows Over Information Operations. Foreign Military Studies Office, 2004. 321 p.

References:

1. Varha, T. M. (2024). Dezinformatsiia ta propahanda yak instrumenty vedennia hibrydnoi viiny rosii proty Ukrainy. *Analitychno porivnialne pravознавство*, [Disinformation and propaganda as tools for waging Russia's hybrid war against Ukraine. Analytical comparative law.] (6). Retrieved from <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/317216>[in Ukrainian].
2. Horbulin, V. P. (2019). Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front. [World hybrid war: Ukrainian front.] Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
3. Zelenskyi, V. O. (2021). Pro mediahramotnist i krytychne myslennia v umovakh informatsiinoi viiny. Radio Svoboda. [On media literacy and critical thinking in the context of information warfare. Radio

Liberty]Retrieved March 3, 2026, from <https://www.radiosvoboda.org/a/zakon-pro-media-i-dezinformaciija-rosiji/31142284.html>[in Ukrainian].

4. Lipkan, V. (2012). *Teoriia kryzovykh yavlyshch u sotsialno-politychnykh systemakh*. [Theory of crisis phenomena in socio-political systems] Kharkiv: KhNU. [in Ukrainian].

5. Pavlenko, T. (2023). Antykryzovi stratehii Ukrainy v umovakh viiny ta hibrydnykh zahroz. *Zhurnal natsionalnoi bezpeky*, [Anti-crisis strategies of Ukraine in conditions of war and hybrid threats]. *Journal of National Security* 5(1), 34–50. [in Ukrainian].

6. Pocheptsov, H. H. (2016). *Suchasni informatsiini viiny* [Modern information wars.] (2nd ed.). Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia.

7. Rada natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy; Tsentr protydii dezinformatsii pry RNBO Ukrainy. (2022). *Ukraina efektyvno protydiie rosiiskii dezinformatsii* [National Security and Defense Council of Ukraine; Center for Countering Disinformation under the National Security and Defense Council of Ukraine. (2022). *Ukraine effectively counters Russian disinformation* Kyiv: RNBO Ukrainy. Retrieved from: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/5710.html> (data zvernennia: 05.03.2026). [in Ukrainian].

8. Tsentr analizu ta rozvytku hromadskykh komunikatsii «DIALOH». (n.d.). *Dezinformatsiini kampanii u Yevropi: zahrozy ta vyklyky*. [Center for Analysis and Development of Public Communications «DIALOGUE». *Disinformation Campaigns in Europe: Threats and Challenges*.]Retrieved March 17, 2026, from <https://centerdialog.org>[in Ukrainian].

9. Allcott, H., & Gentzkow, M. (2017). Social media and fake news in the 2016 election. *Journal of Economic Perspectives*, 31(2), 211–236.

10. Boin, A., 't Hart, P., Stern, E., & Sundelius, B. (2017). *The politics of crisis management: Public leadership under pressure* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

11. Deutsche Welle. (2024, May 14). *Yak Ukraina protystoit dezinformatsiinym kampaniiam RF*. Retrieved March 19, 2026, from <https://amp.dw.com/uk/ak-ukraina-protystoit-dezinformacijnim-kampaniam-rf2-a-69041027/a-69041027>

12. Deutsche Welle. (n.d.). *StopFake: yak ukrainski faktchekery boriutsia z rosiiskoiu dezinformatsiieiu*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk>

13. Hermann, C. (1963). Some consequences of crisis which limit the viability of organizations. *Administrative Science Quarterly*, 8(1), 61–82.

14. *Propaganda and misinformation on Facebook and Twitter during the Russian invasion of Ukraine*. (2024). arXiv. Retrieved March 14, 2026, from <https://arxiv.org/abs/2203.14456>

15. Rid, T. (2020). *Active measures: The secret history of disinformation and political warfare*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

16. Sunstein, C. (2009). *Going to extremes: How like minds unite and divide*. Oxford: Oxford University Press.

17. Schlesinger, A. (2003). *The age of Roosevelt: The crisis of the old order*. Boston: Houghton Mifflin.

18. Thomas, T. (2004). *Cyber silhouettes: Shadows over information operations*. Foreign Military Studies Office.

Mariia Kovaliuk. Anti-crisis strategies of state policy: theoretical and methodological analysis

The article provides an analysis of anti-crisis strategies of public policy in the context of the growing hybrid threats and the spread of disinformation as one of the key instruments of contemporary conflicts. The relevance of developing comprehensive approaches to crisis management, integrating political, security, informational, and socio-psychological components, is substantiated. The study examines international and Ukrainian experience in countering information attacks, with particular attention to mechanisms for coordinating the actions of state institutions, civil society, and international partners. It is determined that the effectiveness of anti-crisis strategies largely depends on the level of institutional capacity of the state, the development of strategic communications, and the ability of society to critically perceive information.

Special attention is paid to systemic, information and communication, psychological, and security approaches to the analysis of hybrid threats, which reveal their multidimensional nature. Interdisciplinary methods for studying disinformation as a complex socio-political phenomenon are also considered. The article

presents examples of the practical implementation of anti-crisis measures in Ukraine, including initiatives aimed at detecting and debunking fake information, which confirms the necessity of integrating the informational component into the overall system of public governance.

It is concluded that there is a need to develop adaptive, cross-sectoral, and long-term anti-crisis policy strategies focused on enhancing national resilience, strengthening information security, and ensuring sustainable state development under contemporary challenges.

Key words: *anti-crisis strategies, hybrid threats, disinformation, information security, public policy, media literacy, countering fake news, Ukraine.*

Відомості про автора:

Ковалюк Марія – магістрант кафедри політичних наук факультету історії, політології і міжнародних відносин, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Дата першого надходження статті до видання: 25.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026